

PEOPLE
OF
GREECE

ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ
ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΝΕΓΓΥΣ

PEOPLE
OF
GREECE

Ένα οικοσύστημα ερευνών που ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2009.

4.500 προσωπικές συνεντεύξεις σε ελληνικά νοικοκυριά, το χρόνο, κάθε χρόνο.

Μέχρι σήμερα έχουν καταγραφεί και αναλυθεί 40.000 συνομιλίες με Έλληνες και Ελληνίδες.

Τους τελευταίους μήνες κοινωνικοί επιστήμονες της qed προχώρησαν σε 70 συνεντεύξεις βάθους σε όλη την Ελλάδα.

Συναισθήματα, απόψεις, προσδοκίες και αφηγήσεις για το παρελθόν,
το παρόν και το μέλλον μας.

Ένας συνηθισμένος δείκτης

Τα πράγματα στη χώρα κινούνται στη σωστή ή στη λάθος κατεύθυνση;

% όσων πιστεύουν ότι κινούμαστε στη λάθος κατεύθυνση

2009

2010

2011

2012

2013

2014

2015

2016

2017

2018

Δύο διαφορετικοί δείκτες

Δείκτης «Συναισθηματικής ευημερίας»

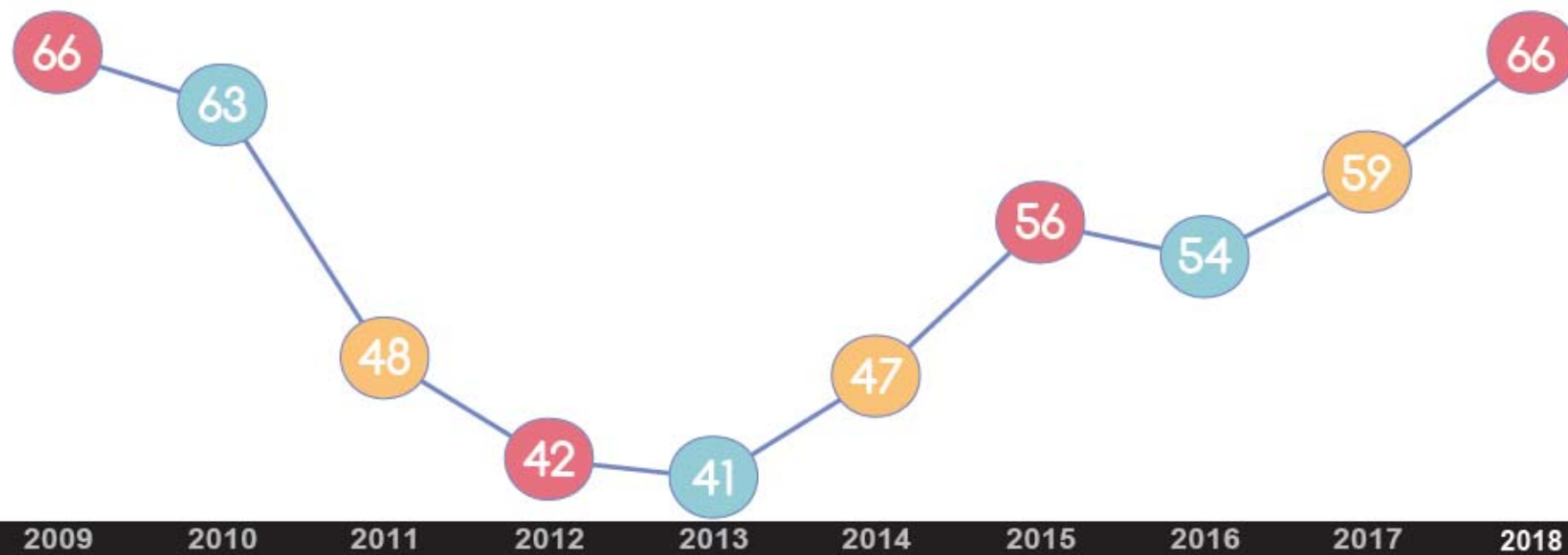
Ο δείκτης «Συναισθηματικής ευημερίας» υπολογίζεται με βάση το πόσο συχνά έχουν αισθανθεί τον τελευταίο μήνα:

Δείκτης «Συναισθηματικής ευημερίας»

% θετικών συναισθημάτων

Σύνολο 18-64

Δείκτης «Κοινωνικής Ενσωμάτωσης»

Ο δείκτης «Κοινωνικής Ενσωμάτωσης» υπολογίζεται με βάση τις παρακάτω δηλώσεις:

“Ζω μια ζωή με νόημα, έχω στόχους και σκοπούς”

“Νιώθω ότι οι άνθρωποι που βρίσκονται γύρω μου με υποστηρίζουν και με επιβραβεύουν”

“Οι δραστηριότητες της καθημερινότητάς μου, με αφορούν και με ενδιαφέρουν”

“Είμαι αισιόδοξος (η) για το μέλλον”

“Συμμετέχω ενεργά στην ευτυχία και την ευημερία άλλων ανθρώπων”

“Είμαι ικανός (η) να φέρω εις πέρας δραστηριότητες που μου είναι σημαντικές”

“Είμαι ένας καλός άνθρωπος και ζω μια καλή ζωή”

“Δεν είμαι εθισμένος (η) σε τίποτα, όπως το αλκοόλ, τα ναρκωτικά ή ο τζόγος”

“Τα υλικά αγαθά που έχω ή κερδίζω (εισόδημα, σπίτι) μου είναι αρκετά για να καλύπτω τις ανάγκες μου”

“Νιώθω καλά στο κοινωνικό σύνολο που ανήκω και εμπιστεύομαι τους άλλους ανθρώπους”

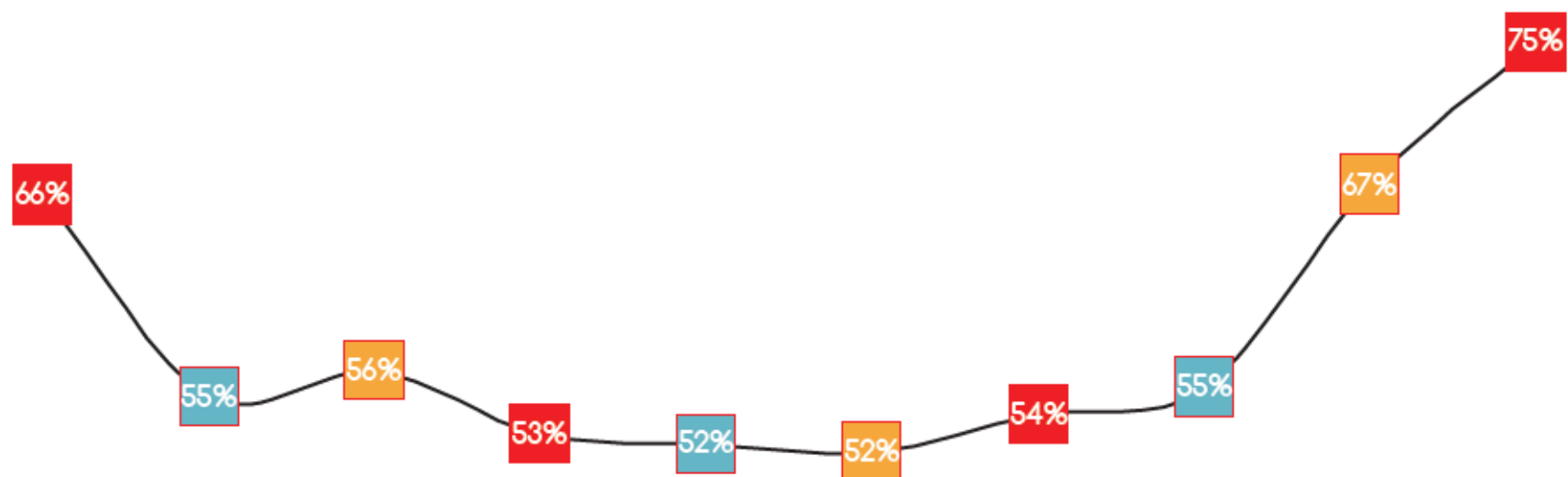
“Η σχέση μου με τα θεία (θεό / θρησκεία) είναι ικανοποιητική”

“Οι άνθρωποι με σέβονται”

Δείκτης «Κοινωνικής Ενσωμάτωσης»

% κοινωνικής ενσωμάτωσης

Σύνολο 18-64

2009

2010

2011

2012

2013

2014

2015

2016

2017

2018

5 Γενιές εξομολογούνται

10 Μηχανισμοί επιβίωσης

ΙΑΣΩΝΑΣ
22

ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ
ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΥ ΕΑΥΤΟΥ

22-8=14

Ξεκίνησε την εφηβεία του μέσα στην κρίση

Αναμετριέται με τη ρουφήχτρα του
διλήμματος: είμαι καταραμένος να
εξαφανιστώ ή μπορώ να βγάλω φτερά και να
πετάξω; Πώς απαντά στο δίλημμα:

Μπαίνει στη μηχανή του χρόνου και πάει
πίσω

Επενδύει στο σώμα του σαν μοναδικό
σημείο στήριξης
Αποδέχεται τις ατέλειες, δικές του και των
γύρω του, ως εκφράσεις μοναδικότητας

Ακολουθεί τις ευκαιρίες αυτοσχεδιάζοντας
χωρίς οδικό χάρτη και χωρίς σενάριο

Βρίσκει κόλπα για να περάσει καλά στο εδώ
και τώρα. Το μικρό budget γίνεται παιχνίδι:
πόσα πιο πολλά μπορώ να χωρέσω μέσα στα
τόσο λίγα χρήματα

Αναζητά έναν αναλογικό αυθεντικό εαυτό
μέσα στην ψηφιακή καθημερινότητα

ΔΑΝΑΗ
24

ΕΠΙΝΟΗΣΗ ΚΑΙ
ΕΠΑΝΑΕΠΙΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

24-8=16

Η κρίση την κάνει να στραφεί στον εαυτό της και να αναπτύξει έναν θεραπευτικό νέο-ναρκισσισμό

Επενδύει στην εικόνα και τις δεξιότητες της, εκπαιδεύεται, βελτιώνεται και εξελίσσεται

Αξιολογεί την κάθε εκδοχή του εαυτού της μέσω social media και την αναπροσαρμόζει.

Η επιθυμία για επαγγελματική αποκατάσταση και η προοπτική της οικογένειας και της μητρότητας λειτουργούν σαν αισθητικοί προορισμοί και λιγότερο σαν εσωτερικευμένοι στόχοι. Παρόλα αυτά, την καθησυχάζουν.

Επενδύει εντατικά στις φιλίες και λιγότερο στον ερωτικό σύντροφό της. Δοκιμάζει και δεν δεσμεύεται.

ΘΩΜΑΣ
33

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΝΕΙΡΟ

33-8=25

Η κρίση τον στερεί από εύκολες λύσεις και μεγάλες προσδοκίες

Αυξάνει την κινητικότητα του, χωρίς σχέδιο. Αναζητά το περιεχόμενο μιας νέας αυτάρκειας

Στόχος γίνεται το project, τα πολλά και διαφορετικά projects και όχι το επάγγελμα

Η ανεργία εσωτερικεύεται σαν κανονικό στάδιο ζωής και απενοχοποιείται. Η ανεργία ιδεολογικοποιείται: Αντί να δουλεύεις εξυπηρετώντας το συμφέρον κάποιου άλλου, καλύτερα να εξυπηρετείς το δικό σου

Η ανδροπαρέα γίνεται καταφύγιο και θεραπεύει. Μαζί με τους φίλους ξεχνιέται βουτώντας στην ουτοπία του μεγάλου κόλπου, του σούπερ ήρωα και της τύχης που αναπάντεχα θα του χτυπήσει την πόρτα

Αποφεύγει τη δέσμευση στις σχέσεις με το άλλο φύλο

ΠΗΝΕΛΟΠΗ
31

ΕΠΙΒΡΑΔΥΝΣΗ ΚΑΙ
ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

31-8=23

Δεν βιάζεται, αισθάνεται πως έχει χρόνο και επιλογές που συζητά αναλυτικά με τις φίλες της

Άλλωστε ο σύντροφός της, υπαρκτός ή φαντασιακός δεν είναι έτοιμος ακόμα...

Η κρίση και η ανεργία της δημιουργούν άλλοθι σε θέματα επαγγελματικής αποκατάστασης. Ακόμα και όταν επενδύει στη δουλειά της, το κάνει χωρίς βιασύνη

Η προοπτική της μητρότητας (θεωρεί ότι έχει μια δεκαετία ακόμη μπροστά της) ως στόχος ζωής την καθησυχάζει

Το κίνημα της ενδυνάμωσης των γυναικών της τονώνει την αυτοπεποίθηση

1

ΕΠΕΝΔΥΣΗ
ΣΤΟΝ ΕΑΥΤΟ
ΜΕ ΤΡΟΠΟΥΣ
ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΥΣ
ΑΠΟ ΑΥΤΟΥΣ
ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΤΟΥΣ

2

ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΤΟΥ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ
ΩΣ ΒΑΣΙΚΗ ΔΟΜΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ
(ΑΝΔΡΕΣ)

3

ΣΗΜΕΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ
ΟΙ ΦΙΛΟΙ
ΚΑΙ ΟΧΙ
Ο/Η ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ

4

ΑΝΔΡΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΟΙ
ΜΕ ΈΝΑΝ
ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ
ΘΑΥΜΑΣΤΟ ΚΟΣΜΟ

5

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΑΞΙΟΠΟΙΟΥΝ
ΤΟ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟ
ΔΙΧΤΥ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
ΤΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ
ΡΟΛΩΝ

ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

44

Η ΧΑΡΑ ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑΣ

44-8=36

Ανδρώθηκε στα χρόνια της καταναλωτικής ευδαιμονίας και των πολλών ευκαιριών

Επαναδιαπραγματεύεται την ανδρική ταυτότητα και απομακρύνεται από το ετοιμοπαράδοτο πρότυπο: κυνηγός, κουβαλητής, πατέρας, προστάτης

Χαμηλώνει τον πήχη των προσδοκιών του, οργανώνεται και αντλεί χαρά από βραχυπρόθεσμους στόχους και στιγμές της καθημερινότητας

Τον απασχολεί η σχέση του με το άλλο φύλο και συχνά καταλήγει να αποδέχεται τη χρησιμότητα της υψηλής ενέργειας των γυναικών γύρω του

Αξιοποιεί το καταφύγιο της οικογένειας και αν δεν έχει, βιάζεται να φτιάξει

Ονειρεύεται από νωρίς την ευδαιμονία της συνταξιοδότησης

ΔΕΣΠΟΙΝΑ

43

**ΕΠΑΝΑΦΟΡΤΙΣΗ ΜΕΣΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ**

43-8=35

Η κρίση έχει αυξήσει το δυναμικό και το δυναμισμό της

Κινείται με ταχύτητα και η ταυτότητα της χτίζεται γύρω από το «κάνω», όχι γύρω από το «είμαι»

Όταν εργάζεται το κάνει περισσότερο για την αυτοεκτίμηση της και λιγότερο για την καριέρα της

Οι πολλαπλοί ρόλοι και η αυξημένη κινητικότητα ανατροφοδοτούν τη ζωτικότητά της

Είναι σημαντική, λειτουργεί ως πυρήνας και στυλοβάτης της οικογένειας και του συντρόφου της

1

Η ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ
ΣΤΗ ΣΧΕΣΗ
ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ
ΑΛΛΑΖΕΙ

2

ΟΙ ΕΜΦΥΛΕΣ
ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ
ΑΝΑΘΕΩΡΟΥΝΤΑΙ

3

Η ΕΝΕΡΓΕΙΑ
ΜΕΤΑΤΟΠΙΖΕΤΑΙ ΑΠΟ
ΤΟΥΣ ΑΝΔΡΕΣ ΠΡΟΣ
ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

4

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ
ΣΑΝ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ

ΔΟΜΝΑ
54

ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ

54-8=46

Ορμή με συνεχώς αυξανόμενη εξωστρέφεια

Δεν συμβιβάζεται και απαιτεί

Διεκδικεί το δικαίωμα της υπερβολής που η κρίση της μέσης ηλικίας μπορεί να δικαιολογήσει

Προστατεύει τους γύρω της και απολαμβάνει τις σχέσεις εξάρτησης που δημιουργεί

Τα προβλήματα της καθημερινότητας είναι προκλήσεις στις οποίες ανταπεξέρχεται με επιτυχία

ΓΡΗΓΟΡΗΣ

56

ΣΠΡΙΝΤ ΠΡΙΝ
ΤΟΝ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟ

$56-8=48$

Η κρίση τον κάνει να βιάζεται

Επενδύει εντατικά στο επάγγελμα του
προετοιμάζοντας την έξοδο

Σκέφτεται συχνά τον πατέρα του, τις ήττες
και τις νίκες του και τις συγκρίνει με τις δικές
του

Απολαμβάνει την κανονικότητα της
οικογένειας

Ονειρεύεται μια τιμητική «αποστρατεία»

1

Η ΕΠΙΘΥΜΙΑ
ΤΗΣ ΙΣΧΥΟΣ

2

ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΔΙΕΚΔΙΚΟΥΝ ΤΗΝ
ΙΣΧΥ ΣΕ
ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ
ΠΕΔΙΑ

3

ΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΣΤΟ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ
ΠΕΔΙΟ ΚΑΙ ΟΙ
ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΣΤΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

67

ΕΡΩΤΑΣ ΚΑΙ ΕΞΙΣΤΟΡΗΣΗ

67-8=59

Απολαμβάνει το εδώ και τώρα. Παρότι φτωχότερος, αισθάνεται ευτυχής που η κρίση δεν τον βρήκε στην παραγωγική ηλικία

Οικειοποιείται απόλυτα την επαγγελματική του ταυτότητα, γίνεται το επάγγελμά του

Μέσα από τις αφηγήσεις κατασκευάζει την ιστορία του

Χαίρεται για την πανοπτική όραση που του προσφέρει η πείρα της ζωής και ασχολείται με την πολιτική και την πορεία της χώρας

Ξαναερωτεύεται τη γυναίκα του

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

65

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

54-8=46

Διευρύνεται και ζει μια δεύτερη νεότητα

Η κοινωνική της ζωή πολλαπλασιάζεται

Ανακαλύπτει το συναισθηματικό της απόθεμα και είναι έτοιμη να το μοιραστεί με τον κόσμο

Η κρίση ενισχύει την επιθυμία της για κοινωνική προσφορά (Δήμος, ΚΑΠΗ, Εκκλησία)

Βιάζεται να προλάβει και προετοιμάζει τη ψυχή της για το επέκεινα

1

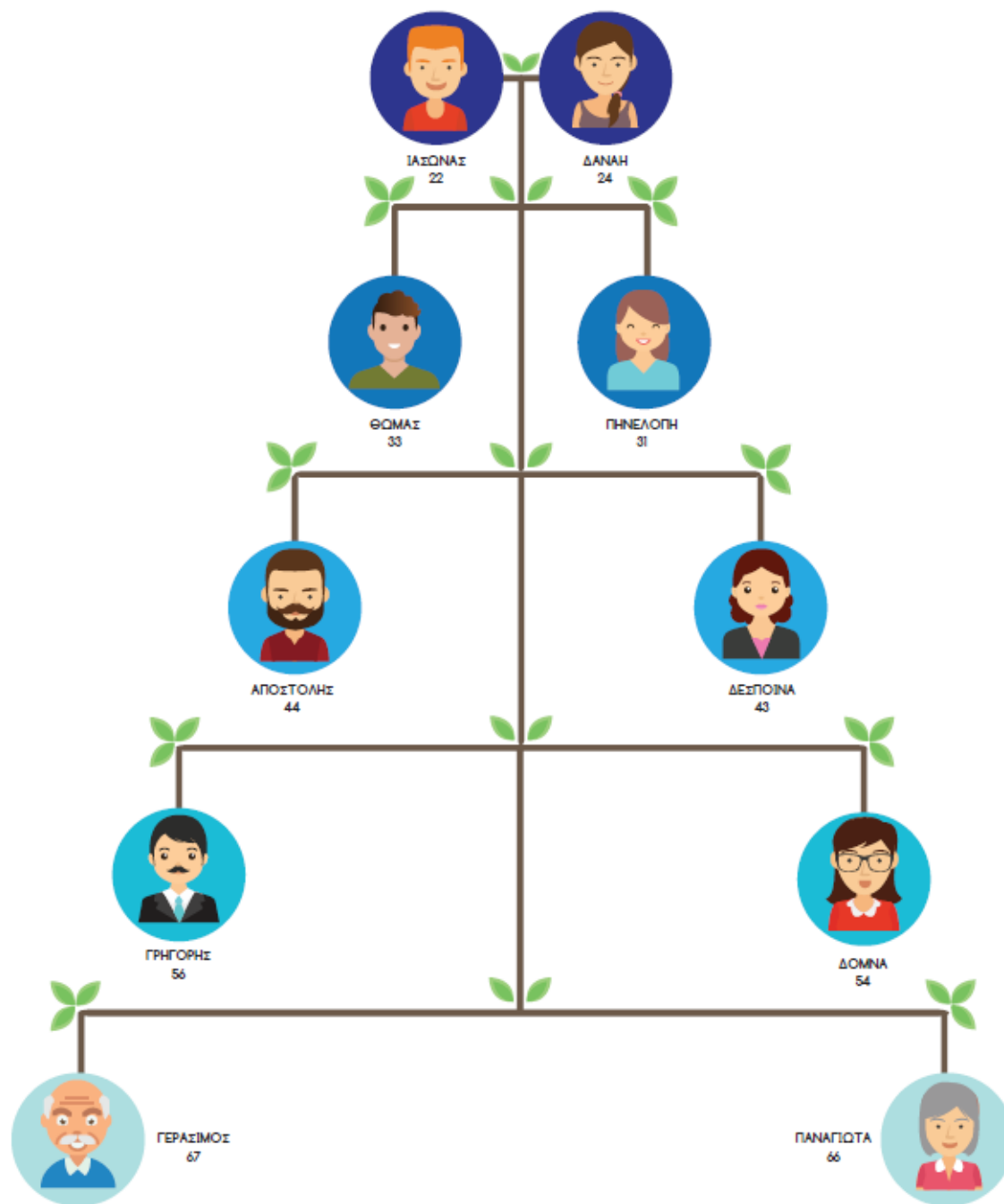
ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ

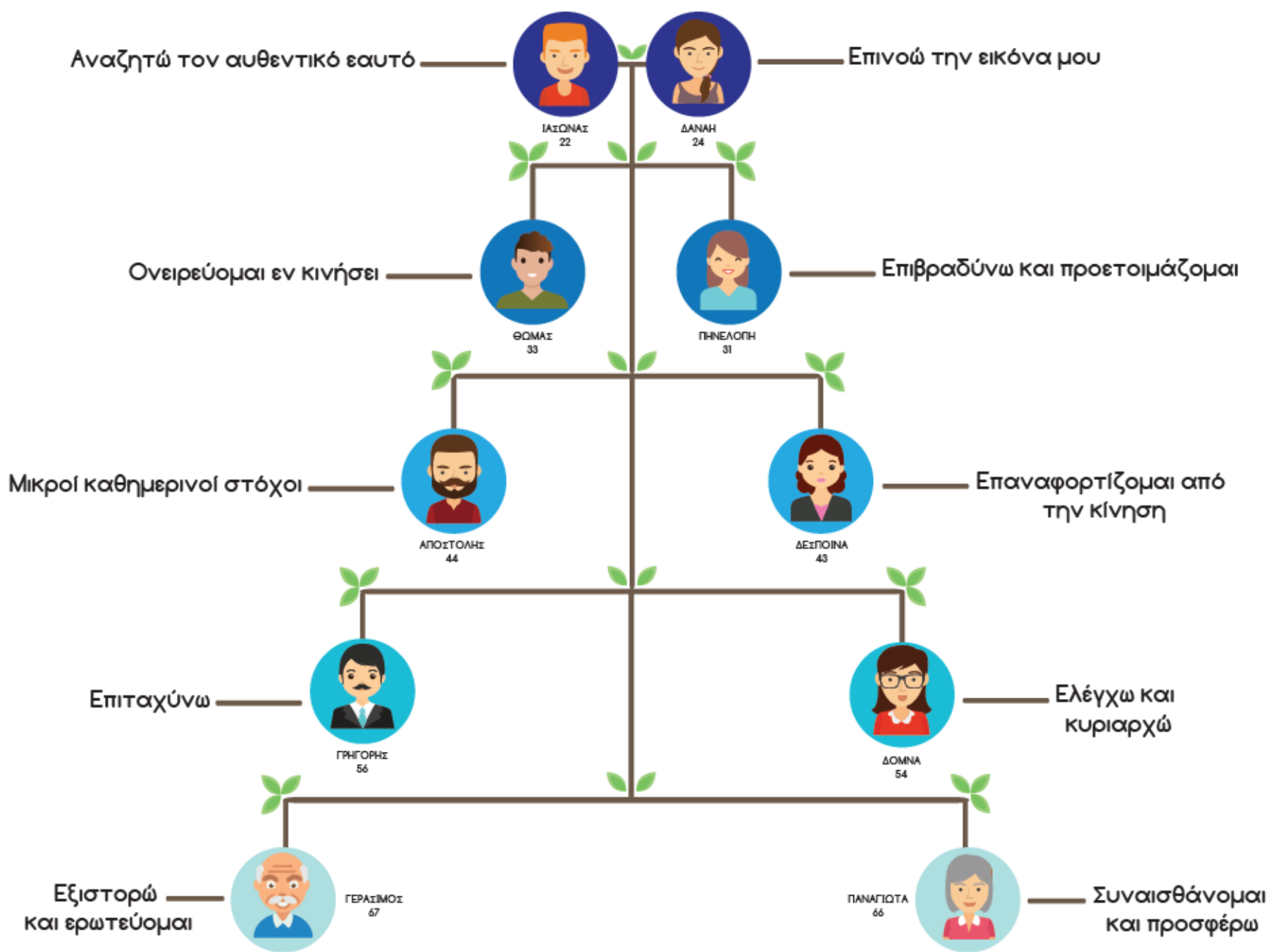
2

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΠΡΟΣΦΟΡΑ

3

ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

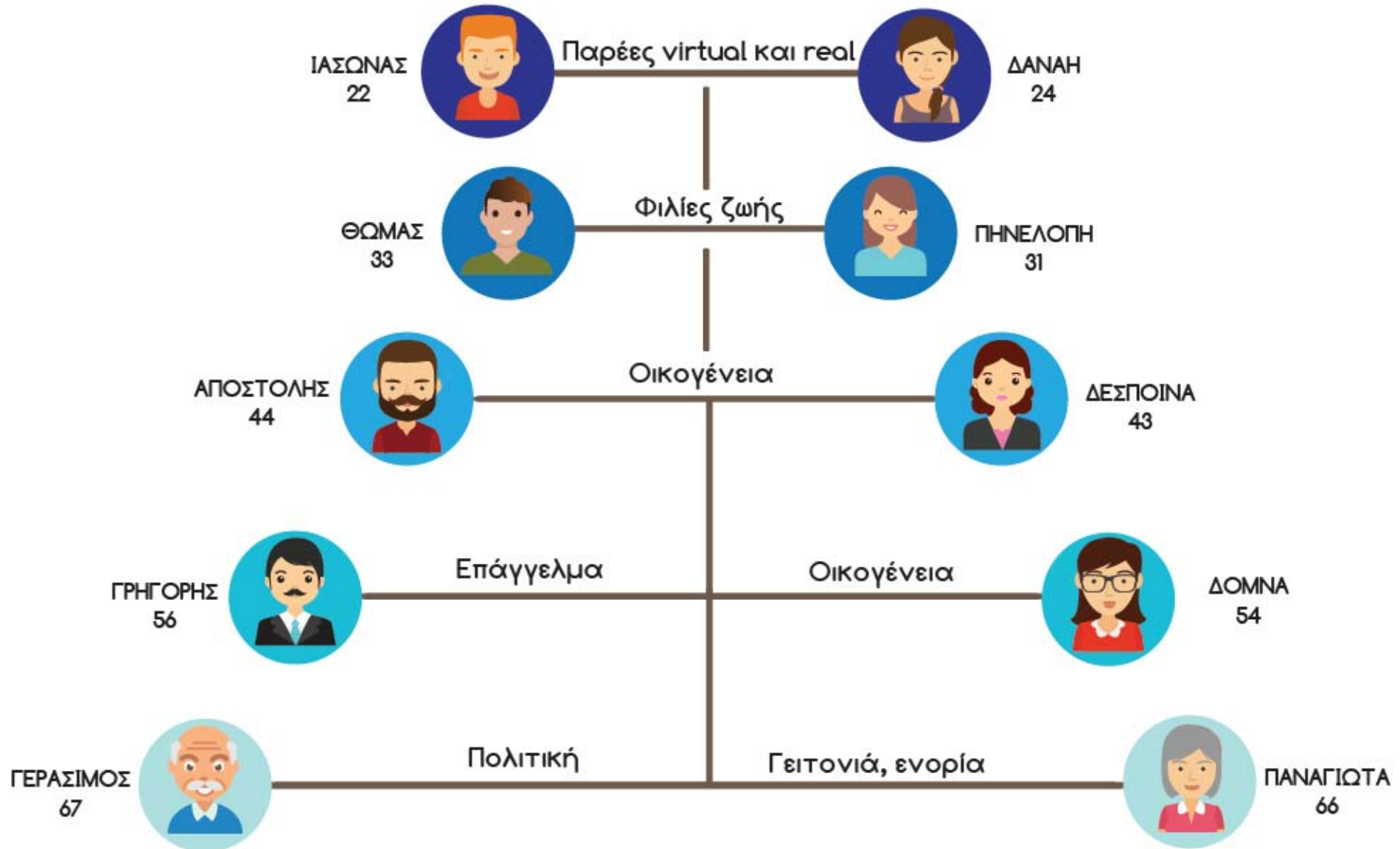

Κοινωνική ένταξη

Τρόποι κοινωνικής ένταξης

Οικογένεια

ΙΑΣΩΝΑΣ
22

Οι γονείς μου

ΘΩΜΑΣ
33

Οι φίλοι με εμπνέουν
και είναι το δίκτυο
ασφαλείας μου

ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ
44

Οικογένεια σαν καταφύγιο

ΓΡΗΓΟΡΗΣ
56

Αποδοχή της γυναικείας
ισχύος με ανακούφιση!
Απερίσπαστη επένδυση
στο επάγγελμα

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
67

Την ερωτεύομαι
από την αρχή

Οι γονείς μου και
η φαντασίωση του
μελλοντικού εαυτού μου

ΔΑΝΑΗ
24

Οι φίλες μου και
ένας σύντροφος
ως προαπαιτούμενο

ΠΗΝΕΛΟΠΗ
31

Πεδίο διαπραγμάτευσης
για το ποιος έχει
το πάνω χέρι

ΔΕΣΠΟΙΝΑ
43

Το απόλυτο πεδίο
δράσης μου,
το φέουδο μου

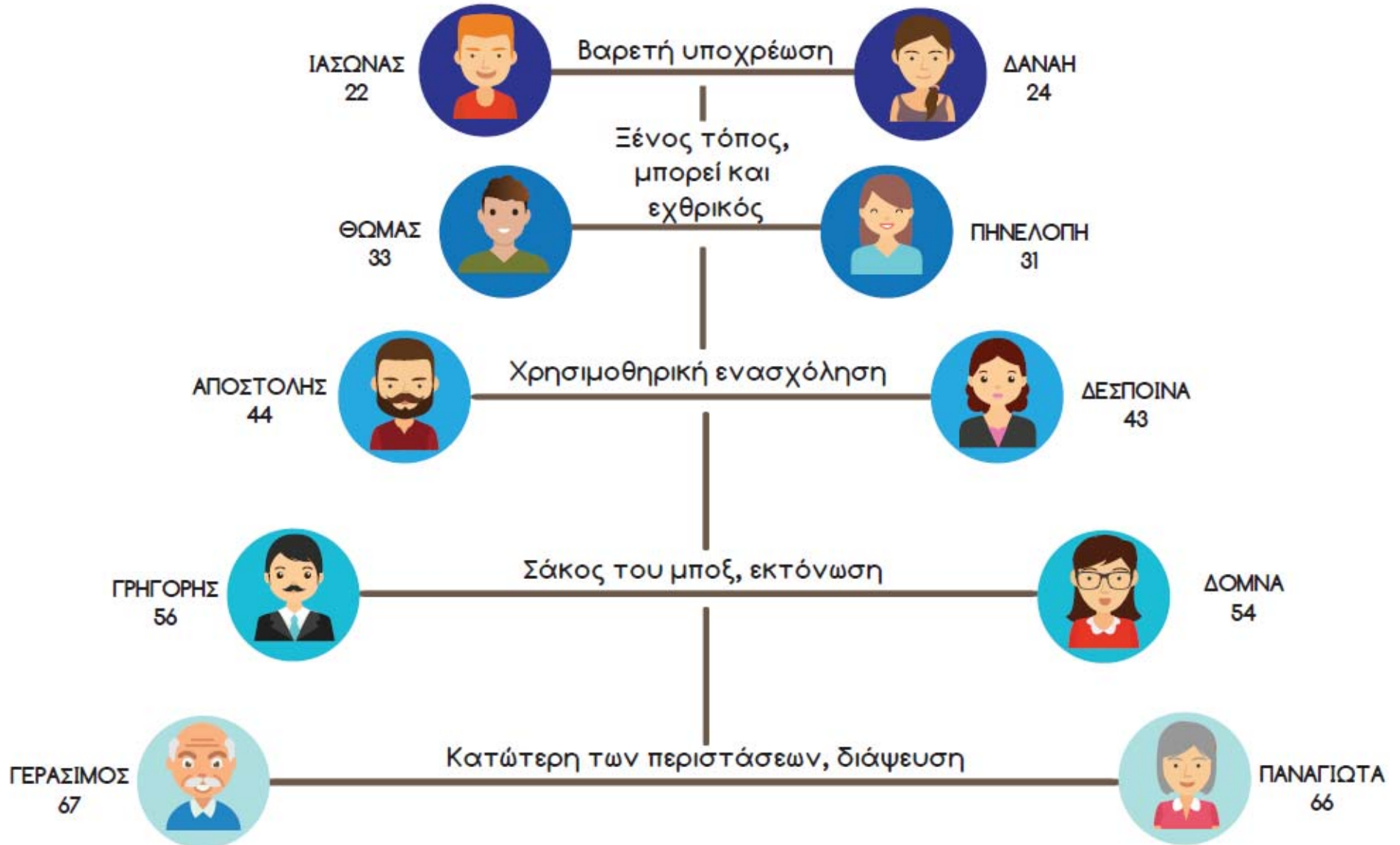
ΔΟΜΝΑ
54

Φροντίδα και
συντροφικότητα

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
66

Πολιτική

Επάγγελμα

ΙΑΣΩΝΑΣ
22

Ο εαυτός μου
ως επάγγελμα

Αισθητική
αναπαράσταση
μία από τις πολλές

ΔΑΝΑΗ
24

ΘΩΜΑΣ
33

Project αντί
για επάγγελμα

Εφόδιο

ΠΗΝΕΛΟΠΗ
31

ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ
44

Διαδικασία

Μία ακόμη δυνατότητα
ενδυνάμωσης

ΔΕΣΠΟΙΝΑ
43

ΓΡΗΓΟΡΗΣ
56

Στόχος

Σχέση

ΔΟΜΝΑ
54

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
67

Ταυτότητα

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
66

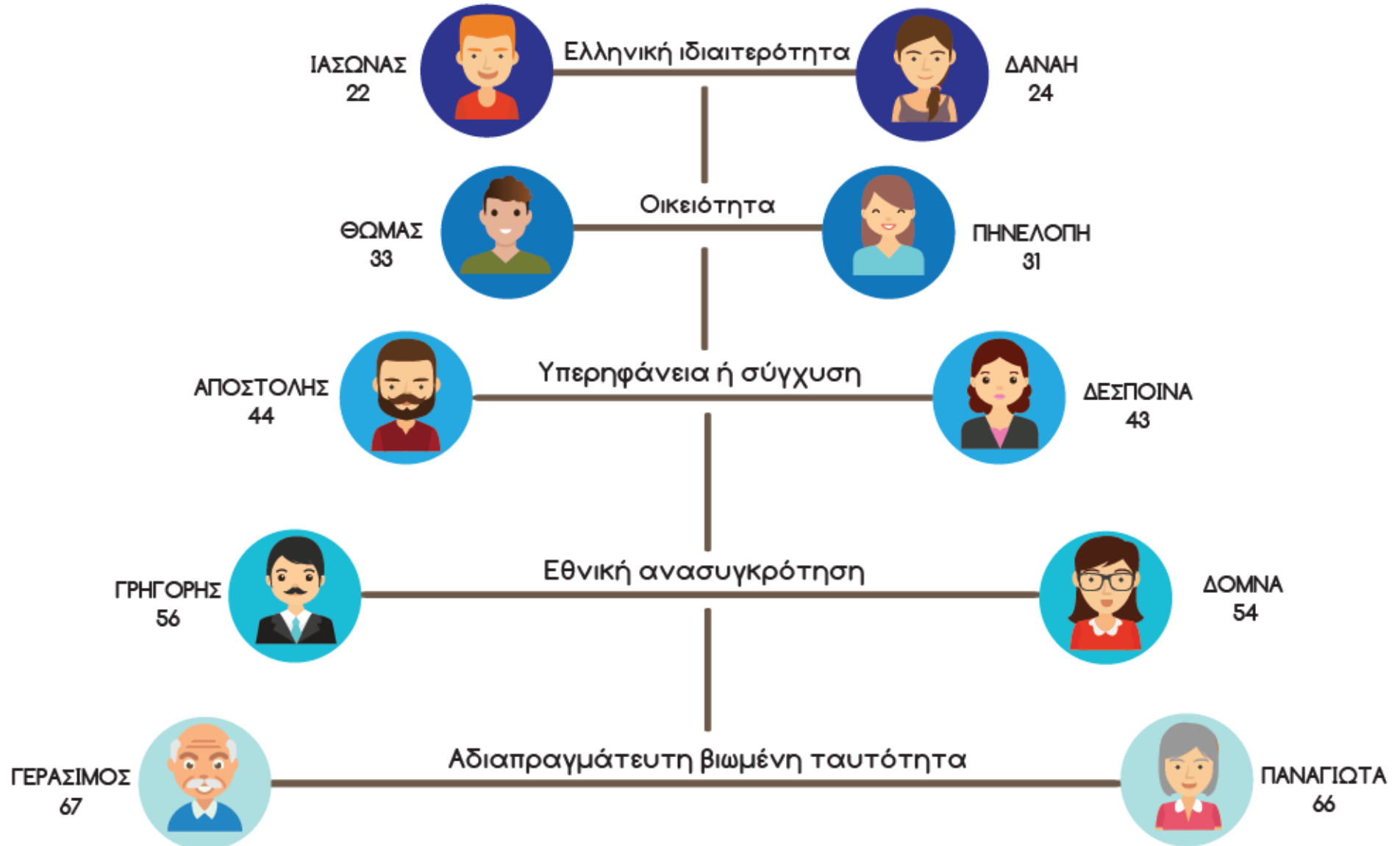
Όσο παραδοσιακές μορφές κοινωνικής ένταξης αναβάλλονται στο χρόνο (πχ. οικογένεια, επάγγελμα) ή απορρίπτονται (πολιτικά κόμματα) το κενό πλαισίωσης που δημιουργείται ωθεί σε:

- πατριδολατρεία, εθνικισμό

- αύξηση της σημαντικότητας του ρόλου της Εκκλησίας

Πατρίδα

Γενιές και δείκτες κοινωνικής ενσωμάτωσης

4 Γενιές

1

Έτος γέννησης
1945-1955

2

Έτος γέννησης
1956-1969

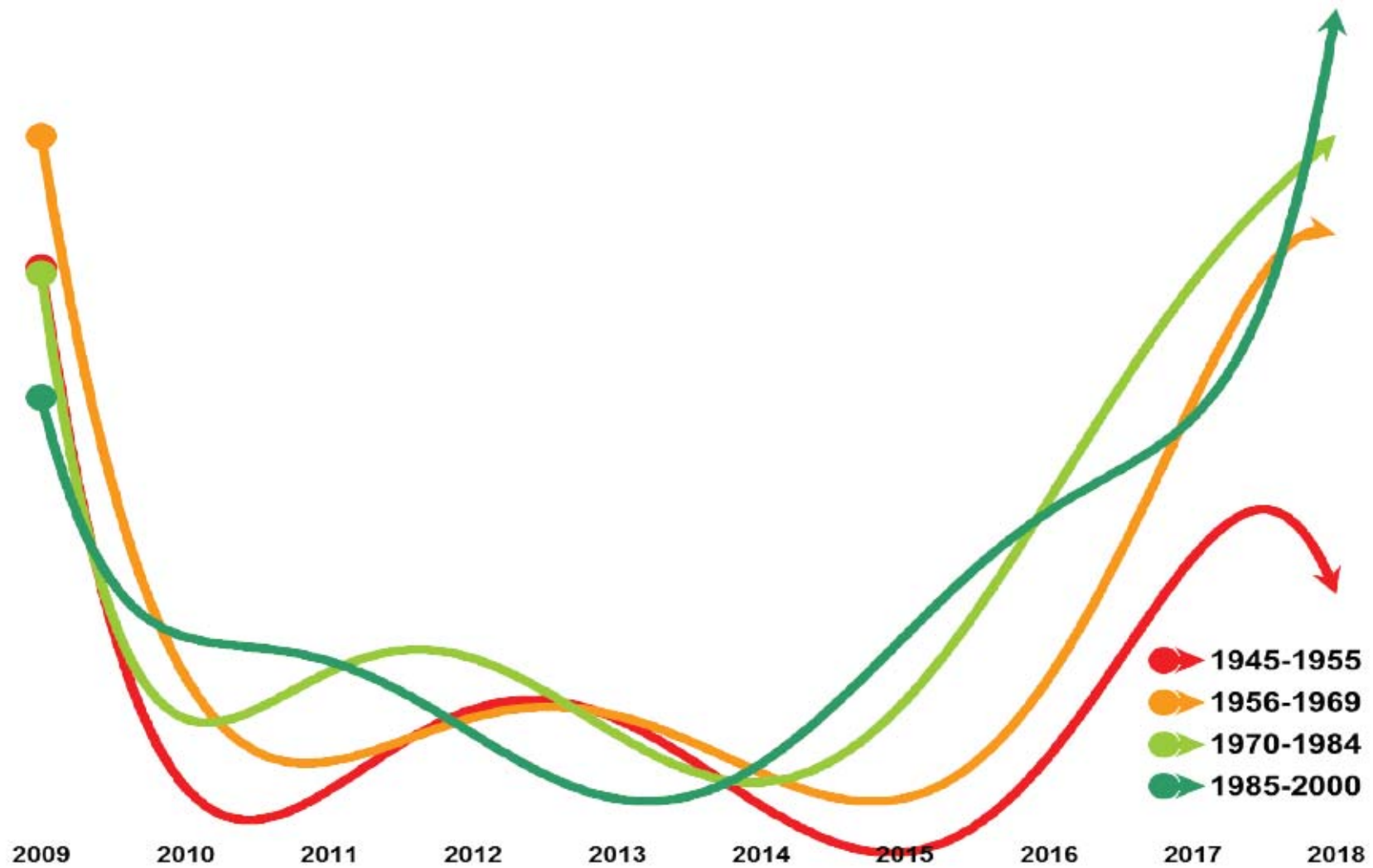
3

Έτος γέννησης
1970-1984

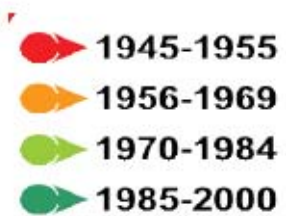
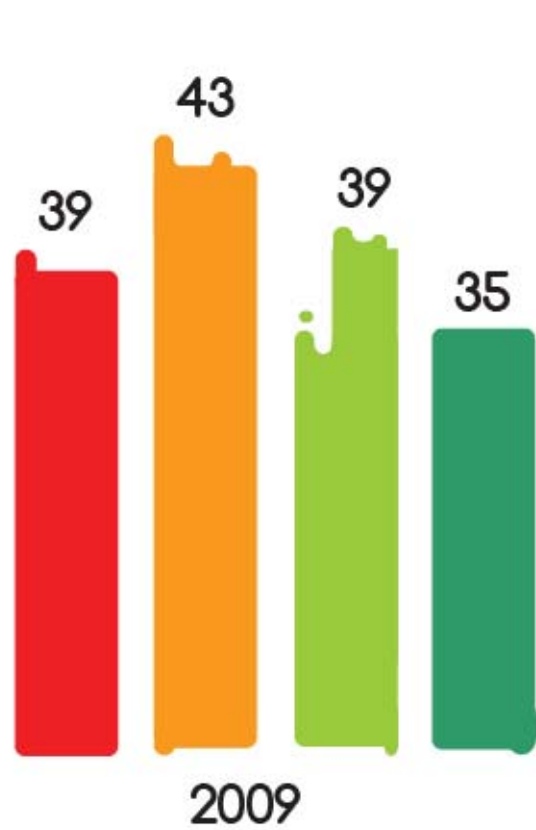
4

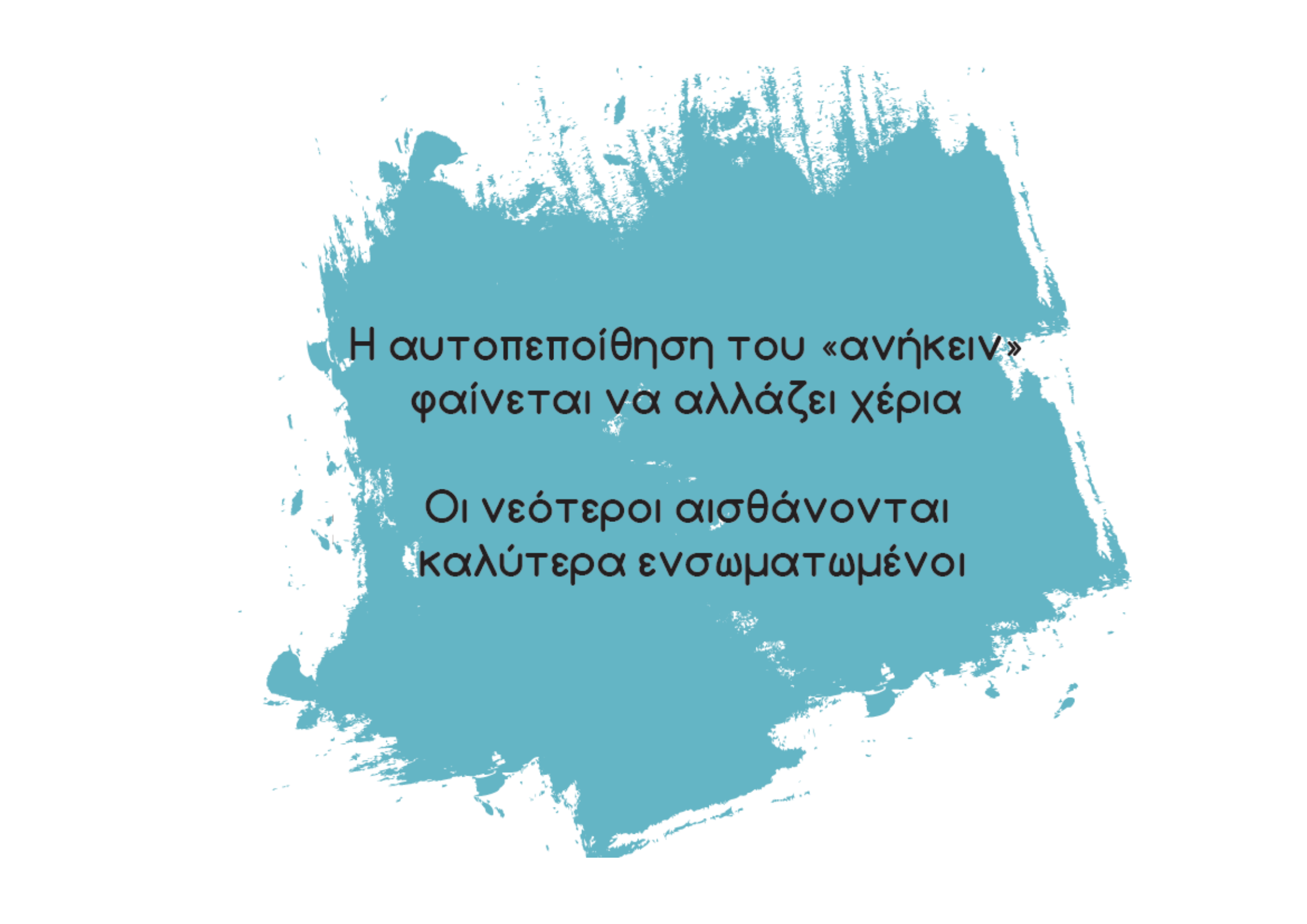
Έτος γέννησης
1985-2000

Δείκτης “Υψηλής κοινωνικής ενσωμάτωσης”

Δείκτης “Υψηλής κοινωνικής ενσωμάτωσης”

Η αυτοπεποίθηση του «ανήκειν»
φαίνεται να αλλάζει χέρια

Οι νεότεροι αισθάνονται
καλύτερα ενσωματωμένοι

Οι δύο όψεις της ελληνικής κοινωνίας

Παραδοσιακότητα

Δεδομένοι, σαφείς και διακριτοί ρόλοι των δύο φύλων

Άνδρας, πατέρας, προστάτης, κουβαλητής

Γυναίκα, μητέρα, τροφός. Ακόμα και όταν εργάζεται η ταυτότητά της ορίζεται μέσα από το ρόλο της στην οικογένεια και όχι μέσα από το επάγγελμά της.

Οργανωμένο και καλοσχεδιασμένο πλάνο ζωής

Πατρίδα ως σταθερό σημείο αναφοράς

Ενασχόληση με την πολιτική (κυρίως οι άνδρες)

Κομματική ταύτιση και ένταξη

Εκκλησία ως συνεκτικός ιστός

Η ταυτότητα ορίζεται μέσω ένταξης σε ρόλους και συλλογικά σχήματα

Μετανεωτερικότητα

Επίκεντρο ο άνθρωπος και η προσπάθειά του να κατασκευάσει τον εαυτό του με έναν *sui generis* τρόπο, μιας και η εμπιστοσύνη στο πλαίσιο (πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό) τείνει να φθίνει

Η ισορροπία ανάμεσα στα φύλα γίνεται πεδίο διαπραγμάτευσης και επαναδιαπραγμάτευσης

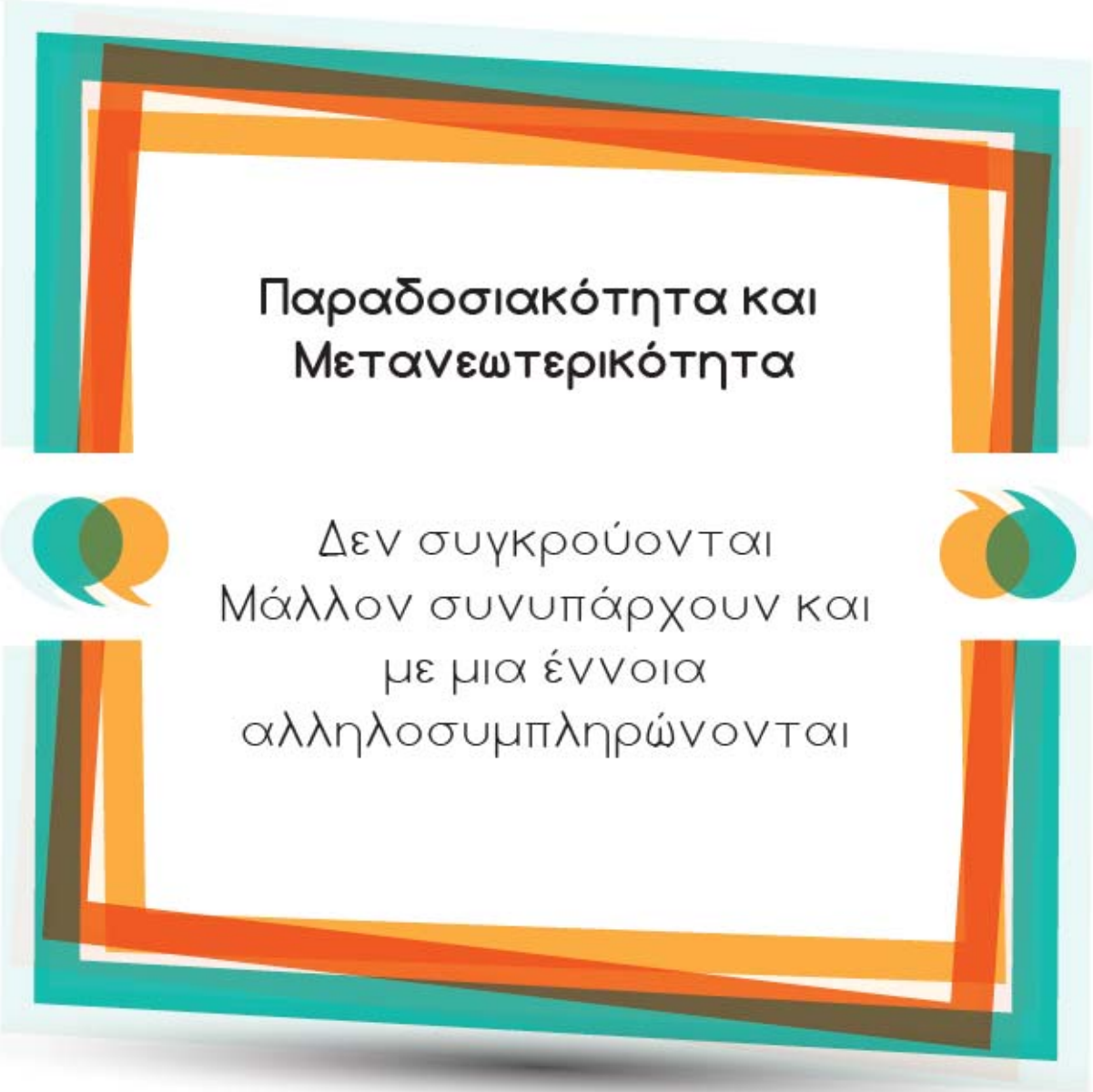
Η τεχνολογία επιτρέπει στον καθένα μας να επιχειρήσει την αυτοκατασκευή (ο καθένας μπορεί να γίνει *medium* ή/και *brand*)

Η ευελιξία γίνεται το ισχυρότερο όπλο

Οι επιθυμίες, οι δυνατότητες και οι επιλογές δίνουν τη θέση τους στις ευκαιρίες

Μετατόπιση από την κάθετη και στοχοπροσηλωμένη πορεία σε μια πιο οριζόντια συλλογή δεξιοτήτων που πιθανώς θα μου φανούν χρήσιμες στο μέλλον

Παραδοσιακότητα και
Μετανεωτερικότητα

Δεν συγκρούονται
Μάλλον συνυπάρχουν και
με μια έννοια
αλληλοσυμπληρώνονται

Το διπλό άλμα...

1. Η Ελληνική κοινωνία από το 2009 έως σήμερα
διαπραγματεύτηκε το φόβο της
περιθωριοποίησης μάλλον με επιτυχία

Και όχι μόνο

2. Διαπραγματεύτηκε και συνεχίζει
την ένταξή της στη μετανεωτερικότητα

Η διπλή διαπραγμάτευση είναι
έργο απαιτητικό

ΤΕΛΙΚΟΪ...

Περί μεθόδων της κοινωνικής έρευνας...

Βιαζόμαστε να εντάξουμε το καινούριο σε
λόγια του παλιού

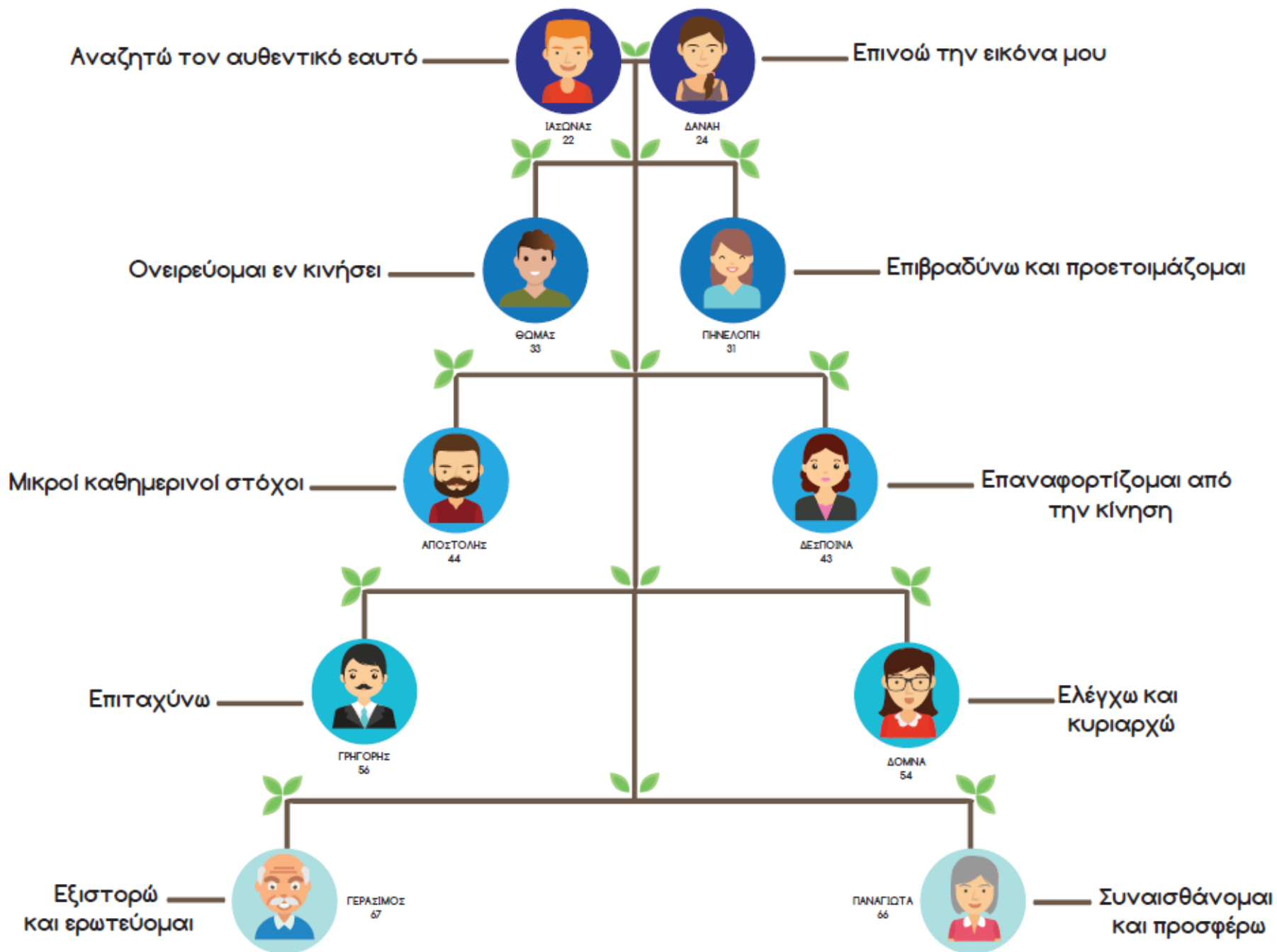
Ρωτάμε τις παλιές ερωτήσεις και
περιμένουμε νέες απαντήσεις

Ενώ η καθημερινότητά μας εγκυμονεί το
νέο

Αρκεί να σκύψεις και να παρατηρήσεις εκ
του σύνεγγυς

PEOPLE
OF
GREECE

20 years

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Χριστόφορος Βερναρδάκης
Υπουργός Επικρατείας

Όλγα Κεφαλογιάννη
Βουλευτής Α' Αθηνών, Τομεάρχης Πολιτισμού ΝΔ

Κλήμης Ναυρίδης
Ομότιμος Καθηγητής Ψυχολογίας, Τμήμα
Ψυχολογίας ΕΚΠΑ

Νίκος Δεμερτζής
Πρόεδρος ΕΚΚΕ, Καθηγητής Πολιτικής
Κοινωνιολογίας και Επικοινωνίας ΕΚΠΑ

Γεράσιμος Κουβαράς
Γενικός Διευθυντής ActionAid

Συντονίζει η δημοσιογράφος **Μαριάννα Πυργιώτη**

ΧΟΡΗΓΟΙ

**The
Newtons**
LABORATORY

plan8